

מִים רַבִּים

שְׁעוּרִים שְׁנָאֵמְרוּ
עַל יְדֵי מוֹרְנוּ רֹאשׁ הַיְּשִׁיבָה שְׁלִיט"א

גְּלִיזִין ב'
חוֹדֶשׁ כֶּסֶל
תשפ"ו

חוקלטו והושמעו לגשי אנשי שלומינו לחיזוק הבית היהודי

שיעור בימי החנוכה תשפ"ה

3

אסיפת הורים תולדות תשפ"ו

13

שיעור בימי החנוכה תשפ"ה

ימי חנוכה

אבל על שבת חנוכה ושבועות רצה רבינו שנבוא אליו רק בחייו, ולאחר פטירתו אם יש מנין חסידי ברסלב ואין שם מחלוקת ואין שם ליצנות, מתכנסים יחד, ונכנסים לכל הפחות לתפילה אחת, ונשות ברסלב יושבות בבית ומודות ומהללות להקב"ה, ולומדות את השכל והעצות של רבינו, את המכתבים של העצות של רבינו, המכתבים של מוהרא"ש המלאים בעצות וחיזוק של רבינו, וזה נחשב שנמצאים אצל רבינו.

הצלה מעולם התווה

רבינו אמר **שמי שיגיע אליו בג' הזמנים האלו ינצל מעולם התווה**, רבינו סיפר שהיה פעם רב גדול שעשה 'תקיעת כף' לראש הקהל, שמי שיעלה קודם לבית דין של מעלה, הוא יצטרך לרדת למטה להודיע לשני מה הולך שם, והרב הזה נפטר והלך לעולמו, וראש הקהל מחכה שהוא יגיע, עברו עשר שנים והוא עוד לא הגיע, והראש הקהל היה חולה ואמר לבן שלו, אני מעביר לך את התקיעת כף שקיבלתי מהרב, והוא יבוא אליך, ואחרי עשר שנים הבן הזה גם ראה שהוא הולך מהעולם, ואמר לבנו, אני מעביר לך את התקיעת כף של הרב, ואחרי

חסדי השם שזוכים להתאסף שוב עם העצות של רבינו הקדוש כאן בחדר היכל הקודש על פי הלימודים שקיבלנו ממוהרא"ש, אנחנו עומדים כעת בימי החנוכה המאירים, **רבינו אומר שימי חנוכה הם ימי הלל והודאה**, כל החנוכה זה רק להודות ולהלל את הקב"ה, אנחנו נתחיל לשיר קצת לכבוד חנוכה, להודות ולהלל את השם.

ג' זמני התאספות אצל רבינו

שבת חנוכה היה א' משלשת הזמנים שהיו צריכים לבוא לרבינו בחיי חיותו, היו צריכים לבוא אז לראש השנה ולשבת חנוכה ולחג השבועות, **ור' נתן אמר שהוא הבין מרבינו הקדוש, שרצונו היה שנמשיך לבוא אליו לראש השנה אף אחרי פטירתו**, כי רבינו הגיע לגור בעיר אומאן רק בשנה האחרונה, ורצונו היה לבוא לשכב שם בבית העלמין, וכבר היה חולה מסוכן, ואף על פי כן בראש השנה האחרון, כשבקושי הצליח להגיד את התורה, הוא לא הפסיק לדבר על מעלת וגדולת ראש השנה, ועל כרחק שהכוונה היתה לאחר פטירתו,

ובזה הוא רצה לקנות אוכל, ואז תפסו אותו שליחי בית דין, הייתכן שהוא פוסק כאן בעיר שלא ברשות בית דין, וככה עברו עליו ימים ושנים, עשרים ושמונה שנים, עד שבסוף משהו אמר שם, בואו נרחם עליו ונגלה לו שהוא כבר לא חי, ואחד המלאכים אמר, לפני שאנחנו נעלה אותו לבית דין של מעלה הוא חייב ללכת לסדר את התקיעת כף שהוא עשה לפני כ"ח שנים.

מי שעושה מצוות לא נמצא בעולם התווה

אי אפשר לתאר את יסורי הנשמה שיש בעולם התווה, אבל אמר רבינו שמי שיבוא אליו בג' הזמנים האלו ינצל מעולם התווה, לפעמים בן אדם יכול לחשוב, אולי אני עכשיו בעולם התווה, אולי אני לא באמת חי, ואני רק חושב שאני מסתובב כאן כמו הרב שהסתובב עשרים ושמונה שנים, התשובה לכך היא, **אם יהודי עושה מצוות הוא ללא כזה עולם התווה נוראי**, אם יהודי מפריש חלה, והוא מגדל את הילדים, ומלמד אותם לקרוא קר"ש, וממתינים לבעל עם חיוך, זה לא עולם התווה כזה גרוע, אם זוכים ומדברים עם השם זה לא כזה נורא.

אמונה והודאה - מוציאים מעולם

שמונה שנים, שזה סך הכל עשרים ושמונה שנים אחרי ההסתלקות של הרב, הגיע הרב בחלומו לנכד של הראש הקהל, ושאל הנכד למה לקח לך עשרים ושמונה שנים להגיע, התחיל הרב לספר את מה שהיה איתו עד עכשיו.

עולם התווה אף לרבנים גדולים

שמיד אחרי שהלבישו אותו בבגדי התכריכין והכניסו אותו לתוך הקבר, היה נדמה לו שהוא חי, וזה נקרא עולם התווה, הוא לא הבין למה מכניסים אותו לקבר חי, למה לא בודקים את הדופק שלו לראות אם הוא חי, והיה נדמה לו שהוא הצליח לדחוף את העפר מהקבר, והיה נדמה לו שהוא הצליח לצאת מהקבר ולהסתובב בחוץ, וככה הוא ממשיך לתאר מה קורה איתו בעולם האמת, ואז הוא רואה את עצמו עם תכריכין באמצע הבית החיים, והוא חושב שאם ילך ככה הביתה באמצע הלילה כולם יבהלו, ולכן הוא צריך לחכות לבוקר, ובבוקר הוא חשב שזה לא מתאים שרב העיר יסתובב עם תכריכין, וכך הוא הסתובב בדמיון שלו מעיר לעיר, והוא מכר את התכריכין שלו תמורת בגדים של רב, ואז הוא נהיה רעב, אבל לא היה לו כסף, ואז הוא מצא שני אנשים שיש להם דין תורה, והוא פסק להם את הפסק, וקיבל כסף,

התווה

שיעורים, כל אחד צריך להכניס בתוכו את לימודי רבינו, כל אחד צריך ליישם בעצמו את הדיבורים, אם הבעל גם ישמע יהיה לו טוב, אם האשה גם תשמע יהיה לה טוב, אבל זה לא משנה לבן זוג, כל אחד צריך לנשום את העצות של רבינו ולהכניס אותם בתוכו.

התבודדות - שאני אמצא את האמת

בעיר ברסלב היו שני כתות והיתה שם מחלוקת גדולה, תמיד היו מחלוקות בברסלב, אבל זה סיפור שמוהרא"ש סיפר, היתה חבורה שחשבה שצריך לצעוק בתפילה בקולי קולות, והיתה חבורה שחשבה שצריך להיות יותר נחמד ונעים, ולא לצעוק, וכל אחד צעק שזה לא הענין של רבינו, ושני החבורות יצאו ליער להתבודדות, והיה שם צדיק גדול וקדוש, ר' אברהם ב"ר נחמן, שיום ההילולא שלו הוא בנר חמישי דחנוכה, והוא אמר ששני החבורות האלו לא עושים התבודדות, ומאוד התפלאו עליו, כי הרי שני החבורות הולכים לשדה, והסביר הצדיק, שבהתבודדות לא מבקשים שהשני ישתנה, אולי מבקשים שהקב"ה ירחם על הבעל ועל הילדים ויקרב אותם, אבל לא מבקשים שהשני ישתנה ויכיר באמת, כי מי אומר שיש לך את האמת, בהתבודדות תבקש שאתה תכיר

אנחנו מגיעים לרבינו בראש השנה, וכל אשה ששולחת את הבעל לרבינו היא נמצאת שם, אשתו כגופו, בחג הזה מקבלים את האמונה, אז מכתירים את הקב"ה למלך, כולם צועקים המלך, כולם אומרים 'וכל מאמינים', מאמינים שהקב"ה עושה את הכל, לא פלוני ולא אלמוני, לא הממשלה האמריקאית, ולא ממשלת רוסיה ולא ממשלת סין, ולא ממשלת סוריה החדשה, שום דבר, הכל זה רק הקב"ה, את האמונה מקבלים בראש השנה מהצדיק, ובחנוכה מקבלים מהצדיק את המתנה של 'להודות ולהלל', אלו הדברים שמוציאים אותנו מעולם התווה, יש חסידי ברסלב שכן נוסעים לאומאן לחג החנוכה, אבל מוהרא"ש רצה שבחנוכה נהיה בבית עם הילדים.

שכל אחד ידאג לעצמו

יש נשים שרוצות שהבעל ילך לשיעור, ושהבעל יקרא את המכתבים, ושיעשה את העצות של רבינו, צריך לדעת שלא ישנה שום דבר אם הבעל מקורב לרבינו, אם הבעל הולך לראש ישיבה או לא... הכל תלוי באשה עצמה, תאמינו לי במה שאני אומר, אני אומר אותם דברים לבעלים, זה לא קשור בכלל אם היא מקורבת ושומעת

ואצל משפחתו, אף שלמעשה יש שם חסרונות, ואף שלמעשה הם פוגעים וכו', אבל רבינו מביא לנו משקפיים אחרים, עיני הצדיק, משקפיים של רחמנות, לרחם על הבעל, לרחם על המשפחה שלו, להסתכל עליו במבט של רחמנות.

שבת חנוכה אצל רבינו - אצל העצות של רבינו

אף אחד לא רוצה להיות רע, כל אחד רוצה להיות טוב, בשבת חנוכה מגיעים לרבינו, לעצות של רבינו, להסתכל טוב על אחרים, אנחנו נשב בבית בחנוכה ונהיה אצל רבינו מהבית, ואם האשה רואה שלבעל לא כל כך מעניין מהנרות והבעל מאחר עד אור הבוקר, והוא לא מגיע הביתה להדליק את המנורה, והילדים כבר צריכים לישון, מדליקים איתם את המנורה שלהם, כי נשים חייבות בהדלקת הנר, אי אפשר לעכב את הילדים הם צריכים ללכת לישון, הם צריכים ללכת בבוקר לחדר ולבית ספר, מניחים מנורה קטנה בחלון, ומדליקים איתם והולכים להשיב אותם, ולא הולכים עכשיו לפרק את הבית ולכעוס ולבכות ולצעוק, אלא לחפש את הטוב בבעל ולרחם עליו.

פך שמן אחד - נקודה טובה

היוונים הגיעו וטימאו את הכל,

באמת, הורני ד' דרכך אהלך באמיתך, בהתבודדות תבקש שאתה תוכל להכיל את השני, רבש"ע אני רוצה ללכת בדרך האמיתית, אין לי מושג אם אני הולך בדרך האמיתי, אולי השני נמצא בדרך האמת, ולכן אמר ר' אברהם ב"ר נחמן אם כל אחד היה מתבודד ואומר, אולי אני לא בדרך הנכונה, הוא לא היה רב עם אף אחד.

לחפש את הטוב

חנוכה זה זמן של להודות ולהלל, לא זמן של לחפש את הרע, אלא לחפש את הטוב, הרבה פעמים כואב לנשים למה הבעל לא מתנהג כמו שצריך, למה הוא לא הולך להתפלל בבית מדרש, למה הוא לא פותח ספר, אנחנו מגיעים עכשיו בשבת חנוכה לרבינו, לעצות של רבינו, לחפש את הטוב, להודות ולהלל, לא לחפש את הרע אצל הבעל, לחפש רק את הטוב, אהלך באמיתך, לחפש את האמת אצלינו, לא לחפש בעיות אצל אחרים, אחד מהיסודות הכי גדולים אצל רבינו זה לחפש נקודות טובות, בעוד שבועיים היארציית של ר' נתן [עשרה בטבת], מסופר שר' נתן אמר לאחד התלמידים שלו, שאם הוא רואה חסרון אצל מישהו, זה סימן שהוא עוד לא התבודד, ואם הוא כן עשה התבודדות, זה סימן שהוא לא מספיק התבודד. למה לי לחפש חסרונות אצל בעלי

שפעם עמד ר' נתן בצדי דרכים באמצע ימי החורף, ועבר שם יהודי סוחר בשם ר' יענקל עם עגלה מלאה בשקי קמח שעמל על זה חודשים ארוכים לקצור ולטחון וכו', ור' נתן ביקש לעלות אליו לעגלה ולנסוע איתו בקור, והסוחר הסכים, ובאמצע הנסיעה הגיעו גשמים עזים, וכל הקמח התקלקל, הכל נהיה שם 'קניידלעך', ור' נתן שומע את הסוחר שר לעצמו, **יענקל יענקל שטארק דיך ס'וועט נאך קומען גוטע צייטן, דער אייבערשטער מאכט נאר גוט** [יענקל תתחזק עוד יגיעו ימים טובים, כי הקב"ה עושה רק טוב], ר' נתן כל כך נהנה מזה, וכשחזר לביתו עשה על הניגון הזה את השיר 'ומנותר קנקנים נעשה נס לשושנים'.

אודך ד' כי אנפת בי

הרבה פעמים משהו חושב שהגיעה צרה והאמת היא שאין כאן בכלל צרה וזה ישועה, שמעו עכשיו בחדשות שמסוק התרסק כאן באיזור, ושמעתי על בחור שלומד עכשיו להיות טייס, ושבוע שעבר הוא היה צריך לטוס במסוק הזה לצרכי לימודים, ובלילה הוא קיבל כאלו כאבי שיניים נוראים הוא לא הצליח לזוז, הוא לקח תרופות ולא השתפר כלום, הוא התקשר למורה שלו, שהוא לא יכול להגיע, וביום חמישי הוא שמע את החדשות שהמסוק התרסק, והמורה

והחשמונאים התחילו לחפש את הטוב את הטהור, ומצאו רק פך אחד של שמן טהור ועשו מזה שמחה גדולה, תארו לעצמכם שבני זוג נכנסים לדירה שלהם, ורואים שפרצו שם והרסו את כל הבית, הכל חרוב ונחרב, הכל נטמא, **אבל הצדיק מגיע ותופס כד אחד של שמן טהור והוא שמח מזה, זה הלימוד בברסלב, תסתכל על הטוב,** על תסתכל על כל הרע, אל תחפשו את הרע, אל תגידו זה לא טוב וזה לא טוב, ואני כבר כל כך רחוק מהשם... צדיקים אמרו על מה שבחנוכה לוקחים צמר גפן ועושים מהם פתילות, כי צמר גפן נקרא באידיש 'וואטע', והוא רמז לרחוקים שגם נקראים באידיש 'וואטע', כי חנוכה הוא זמן שאפשר לקחת את הרחוקים ביותר, ולעשות מהם פתילות למנורה, והם יתחילו להאיר, הרחוקים מאירים בימי החנוכה, אף שהיצר הרע בא ואומר לאדם, אתה טמא לגמרי, המוח שלך טמא, המוח שלך חושב כל הזמן מדברי הבלים, וחושב רק מהחיים של משהו אחר, בכל זאת אין להיבהל, צריך לדעת שזה החג לרחוקים.

לראות את הטוב ולהאמין שיהיה טוב

צריך להתחזק בזה שאנחנו יהודים, בזה שאנחנו מאמינים בהקב"ה, לחפש את הפח שמן טהור, יש סיפור שמספרים בברסלב על ימי חנוכה,

אומר את זה בליקוטי מוהר"ן בחלק הראשון סימן ד', 'כשאדם יודע שכל מאורעותיו הם לטובתו זאת הבחינה היא מעין עולם הבא', ובחלק ב' סימן ב' אומר רבינו 'ימי חנוכה הם ימי הודאה, וימי הודאה זה בחינת שעשוע עולם הבא, כי עיקר שעשוע עולם הבא זה להודות ולהלל לשמו הגדול', אני לא רוצה ללמוד אתכם פשטים עמוקים בליקוטי מוהר"ן, אבל צריך לקחת מזה קצת חזק, צריך לדעת שהספר ליקוטי מוהר"ן מיועד גם לנשים, וצריך להבין את דברי רבינו, והמעין יראה, שבחלק ראשון סימן ד' אומר רבינו כשהאדם 'יודע', הוא רק יודע בראש שלו שהכל לטובה, הוא עוד לא בעולם הבא ממש, אלא זה בחינת 'מעין' עולם הבא, זה משהו זכר מהעולם הבא, ואחרי זה בחלק ב' סימן ב' אומר רבינו **כשהאדם כבר מתחיל להודות להקב"ה והוא כבר מרגיש את הקב"ה והוא מודה לו, זה כבר 'שעשועי עולם הבא' ממש.**

להגיד מזמור לתודה כשנחנקים

ראיתי מעשה פלא שהיה בטררגדיה במירון, הרב אלחדד שאיבד שם שני בניו היה אצלי והביא לי את הספר שהוציא על הבנים שלו, ספר על אמונה ובטחון, ושם בספר הוא מביא שבחור אחד ששכב שם במצב מאוד קשה בין כל השוכבים, והוא בסוף

שלו נהרג, ואז הוא התחיל לצעוק: **תודה לך הקב"ה על הכאבי שיניים, נכון שזה כאב לי עד המוח וראיתי כוכבים, אבל בזכות זה ניצלתי לחיים, הילדים שלי חזרו מהתלמוד תורה, שהמלמד שלהם התקשר לבחור הזה בטלפון, הוא הכיר אותו כי הבחור למד פעם כאן בישיבה, והמלמד התקשר כדי שכל הילדים ישמעו ויראו שהקב"ה מנהל את העולם, ומחליט 'מי יחיה ומי ימות', הגמרא מספרת סיפור כזה, על יהודי שהיה צריך לצאת לדרך למסחר, ובדרך לאוניה הוא שבר את רגלו, וליהודי הזה לא היו הלימודים וההתחזקות באמונה, והתחיל ל"ע לחרף ולגדף, היו לו טענות למה זה קרה לו, הרי הוא מתפלל במנין ומברך מתוך ברכת המזון ולא נוגע בזקן, ואין לו פרנסה, ורק לחבר שלו שלא מתפלל במנין ונוגע בזקן יש פרנסה, אחרי זה הוא שמע שהאוניה טבעה, ואז הוא התחיל להודות על זה שהוא שבר את רגלו.**

להודות ולהלל - עולם הבא ממש

עכשיו בימי חנוכה נתחיל להודות להקב"ה, תודה לך הקב"ה על הבעל, תודה על הילדים, תודה על כל דבר שיש לי, ועל כל דבר שאין לי, תכניסו את הקב"ה בתוכם, כשתכניסו את הקב"ה אצלכם בבית אתם תרגישו טעם עולם הבא כאן בעולם הזה, רבינו

ואם הוא כן הלך לשאול את ראש הישיבה או לא, לא משנה אם הוא מסתכל על הנרות חצי שעה, או שהוא מסכן ועסוק עם הטלפון שלו, זה לא אמור לעניין אותנו, אתם תבקשו מהקב"ה בנרות על דורות צדיקים, ד' יעזור לנו שיהיו לנו ימי חנוכה קדושים.

זמן קשה - זמן הדלקת נרות חנוכה

חז"ל קבעו את זמן נרות חנוכה, בזמן הכי קשה ביום, אם היו אומרים להדליק נרות חנוכה בבוקר, זה היה ממש א מַחִיה, הבית נקי ומסודר, ואפשר להדליק ברוגע, אבל חכמים קבעו להדליק בשעה שצריך להשכיב את הילדים, בשש בערב, כשכל הילדים כבר מתוחים עד הקצה, ואז סוף סוף כשהכל מוכן, מגיע ילד ושופך את כל השמן, **אנחנו ננסה לעשות את זה הכי טוב**, ולא נסתכל אם הבעל שר בקול או שר בשקט, אם הוא מסכן ומסתכל בטלפון או לא, זה לא העסק שלנו, העסק שלנו זה להודות ולהלל לשמך הגדול.

חשיבות תגלחת שערות

בימי חנוכה צריך לדבר על הגדולה של הנשים שזוכות לגלח את השערות, אי אפשר בכלל לתאר את הגדולה והחשיבות של זה, ולמי שזה מאוד קשה, יש עצה של תפילה, לבקש מהקב"ה שיזכו לך,

שרד את זה והגיע לנחם, וסיפר שהוא שכב ליד אחד הילדים של אלחדד, והם לא נשמו שם, והילד אומר לו בואו נגיד 'מזמור לתודה', רבינו אמר שמי שמודה להקב"ה יש מזה שעשועי עולם הבא, ואחרי זה הילד אמר שהוא כבר לא יכול להוציא מילה מהפה כי מישהו עומד לו על האף והוא כבר לא נושם, והוא רק יגיד שמע ישראל, זה פשוט לא יאומן, אנשים בנשימות האחרונות שלהם, מלאים באמונה, אין להם טענות וקושיות, אלא רק מודים ומהללים להקב"ה, **אי אפשר להשיג את ההשגות של הנשמות הקדושות, אבל אנחנו עדיין נושמים בואו נגיד מזמור לתודה, לפעמים אנחנו גם מרגישים שמישהו דורך לנו על האף, הבעל דורך עלי, אמא שלי דורכת עלי, אני נחנקת, בואו נגיד מזמור לתודה**, מוהרא"ש סיפר שיהודי אחד הגיע ל'צמח צדק' זי"ע והתלונן שאנשים בבית כנסת דורכים עליו, אמר לו הצדיק, מי אמר לך להתפשט לארכה ולרחבה של הבית כנסת ולכן כולם דורכים עליך, תצטמצם קצת ואף אחד לא ידרוך עליך, ביד האדם להתלונן שדורכים עליו, וביד האדם להיות שמח ולהודות להקב"ה על כל מה שיש לו.

אנחנו הגענו לרבינו רק כדי להודות ולהלל, ולהגיד תודה לך הקב"ה, לא משנה אם בעלי הלך לשיעור או לא,

הדרך של הגויים, וזה לא ענין של טעם, כי בטוח שרק אחד משני הדרכים האלו היא דרך יפה, וכשמישהו לא אוהב את הדרך היהודי, הוא צריך לבקש על זה מהקב"ה, **רבש"ע אני לא יודע למה אני אוהב יותר את הדרך השניה, רבש"ע תעזור לי**, אף אחת לא רוצה להיות רעה, אני עוד לא מצאתי אנשים רעים, אנשים התרגלו לראות ולצפות בכל מיני מקומות עד שמתחילים לחשוב שמה שצופים שם זה מה שיפה וזה מה שמעניין, מתחילים לחשוב שזקן זה לא יפה רח"ל, כל מיני קושיות מתחילים לצוץ לראש, למה יש מצווה כזאת של לגדל זקן, מחשבות כאלו צריכים להוביל את האדם לבקש מהקב"ה שנזכה לאהוב את הצניעות ואת העדינות, רק איפה שיש צניעות יש דורות ישרים.

הרופא מרשה לאכול רק כשר

צריך לבקש מהקב"ה לזכות לאהוב את המצוות שד' נתן לבית היהודי, הרבה פעמים מרגישים קושי גדול במצוות האלו, והרבה פעמים כועסים 'למה אני צריכה להתחיל עכשיו להתחלה', וזה מעניין שעל הרופאים לא כועסים, מגיעים לרופא והוא אומר אתם חייבים לחזור שבוע הבא שוב עם בדיקות דם, ואף אחד לא כועס על הרופא, וכשהרופא אמר שאסור לגעת במאכל פלוני אף אחד

יש מחלוקת גדולה בין הפוסקים אם פאה נכרית אסורה או מותרת, כל יום מוציאים חוברות וספרים חדשים על הנושא, אבל תראו כמה זה חשוב לגלח את השערות, כי הפוסקים שאסרו ללבוש פאה נכרית סוברים שאם האשה תגלח את השערות בתנאי שהיא תלך עם פאה, היא צריכה לגלח את השערות וללכת עם פאה, ככה מוהרא"ש היה פוסק, כמובן שמוהרא"ש היה תמיד מזהיר את הנשים ללכת עם פאה עדינה ולא ח"ו עם פאה פרוצה, מוהרא"ש היה תמיד מראה על הכתפיים שלו, שהפאה תגיע עד הכתפיים, וכדי שלא ילכו עם שערות הוא הסכים שילכו עם פאה, אי אפשר בכלל לתאר את החשיבות של צניעות ועדינות, כפי שכתוב בזוה"ק, **שבית שלא רואים שם את שערות האשה, יש שם ברכה עצומה, והדינים יוצאים מהבית, והילדים יגדלו צדיקים ותלמידי חכמים**, בזוה"ק לא כתוב בפירוש לגלח את השיער, אבל אין דרך אחרת שבבית לא יהיו שערות אם לא מגלחים את השערות, אמהות יקרות לכבוד הימים הקדושים של חנוכה, תבקשו על זה, רבש"ע שאני יאהב את העדינות, שאני יאהב את הלבוש היהודי ואת הדרך היהודי.

להתפלל לאהוב צניעות

יש את הדרך היהודי העדין, ויש את

יועיל כלום, אשה צעירה שאין לה ילדים והיא לא עובדת והיא מוכנה להמתין לבעל עד שמגיע מאוחר יכולה להמתין, או לכתוב לו פתק, 'בעלי היקר הלכתי לישון, תעיר אותי כשאתה מגיע', ותחפשו אצלו את השמן הטהור, אל תחפשו בכל מה ששבור.

גדולת ספר המידות

רבינו עשה ספר שנקרא 'ספר המידות', הספר הזה גם לנשים, אספר לכם מתי רבינו גילה את הספר הנורא הזה, לרבינו היה תלמיד שהיה נקרא ר' דוב חיה'לס, על שם אמו, הוא היה גאון מופלג ורב גדול, והוא היה מספר לרבינו כל מיני סיפורים ודברי תורה, ורבינו היה אומר עליהם לפעמים שהם רוח הקודש, ופעם אחד הוא סיפר לרבינו על ראש ישיבה תלמיד חכם גדול שלקח חתן את אחד מתלמידיו לבתו, ולאחר הנישואין הוא ישב ולמד יום ולילה, עד שזכה שבא אליו מגיד מן השמים שלמד איתו תורה בכל לילה, המגיד גילה לו סודות התורה ואמר לו שהוא לומד איתו בתנאי שהוא לא מספר לאף אחד, ולמעשה המגיד הזה היה מהסטרא אחרא, והאברך לא ידע מזה, בלילה אחד אמר לו המגיד, שיש כעת דרך שהוא יכול להביא את משיח, על ידי שיעשה עבירה חמורה מאוד, והוא

לא כועס עליו, אבל כשיש מאכל בלי הכשר טוב או שזה לא חלב ישראל, מרגישים כעס למה אסור לי לאכול את זה, אם הרופא יגיד שאסור לאכול חלב עכו"ם זה בסדר, אבל כשהולכים עם חברות והן אוכלות הכל במסעדה ורואים שהחלב הוא חלב עכו"ם, או שיש שם הכשר בד"ץ ארזי הלבנון, או הכשר 'יער בעל שם טוב', גם אז אסור לבעוס, וצריך לשמוח שמקיימים רצון השם, וצריך לבקש על זה שנאהב את רצון השם, ואם קשה להגיד לחברות שהרב פסק שאסור לך לאכול את זה, אז תגידי שהמנטור אמר, או שהקאוצ'ר אמר שאסור לאכול את זה...

לדבר יפה לבעל אף כשהוא מאחר

אם הבעל לא הגיע וזה כבר מאוד מאוחר באמצע הלילה, והנרות לא מעניינים אותו, תדליקו את הנרות עם הילדים, וכשהוא מגיע אומרים לו יפה שלום עליכם, **אם אומרים לו 'עכשיו הגעת? עכשיו כבר לא צריך אותך', זה לא יעזור לכם כלום, זה לא יגרום לו לבוא יותר מוקדם הביתה,** אם מאוד עייפים מותר ללכת לנוח קצת, ולהשאיר לו פתק יפה, 'ערב טוב בעלי היקר, נהיה מאוד מאוחר ואני עייפה, הלכתי לישון, ויש כאן על השולחן אוכל, בעזרת השם מחר נדבר, לילה טוב', אל תתחילו מלחמה, כי זה לא

סביב כל האותיות.

שמחה מביאה הצלחה

רבינו אומר בספר המידות באות ש': **מי שהוא שמח תמיד על ידי זה הוא מצליח.** ההצלחה תלויה במידת השמחה, ואל תיכנסו עכשיו לספיקות האם אני שמח או שאני לא שמח, כי רבינו אומר שמותר לאדם לעשות את עצמו כאילו הוא שמח, שיעשה בדיחות שיעשה דברים שיכניסו שמחה, ד' יעזור לנו שימים האלו יאירו לנו, ושנזכה להיות אצל רבינו כשאנחנו נמצאים בבית ומקיימים את עצותיו.

ממש שכנע אותנו, והאברך הזה סיפר את זה לחמיו שהיה צדיק גדול, אמר לו חמיו, אם מישוהו אומר לך לעשות משהו נגד התורה, הוא לא מגיד מצד הקדושה, הוא מצד הטומאה, ואתה יכול לראות את זה על המצח של המגיד, כי על מצח המגיד חקוקים כל האותיות, ואם הם מאירים הוא מצד הקדושה, ואם הם כבויים הוא מצד הטומאה, בלילה הגיע המגיד והאברך הסתכל על מצחו וראה שהאותיות כבויות, והגיע לחמיו, וחמיו נתן לו קמיעות איך להיפטר מהמגיד הטמא הזה, כשר' דוב סיים לספר לרבינו את הסיפור הזה, אמר רבינו: **ברוך השם שאצלי כל האותיות מאירות,** ואז הוא גילה את הספר, ספר המידות שהולך

אסיפת הורים תולדות תשפ"ו

אסיפת הורים

הלב של הילד, ולראות מה קורה שם באותו רגע שהילד רואה שההורים שלו רבים, היו רואים שם תמונה מאוד מפחידה, כשילדים רואים שההורים רבים, זה גורם לפצע גדול בנפש, לכתם גדול בלב ובבריאות שלהם, ואותו דבר ילדים שבאים מבית שיש שם המון מתח באוויר, הם לא יכולים להיפתח, הם ילדים מאוד סגורים ומוכים, ילדים בריאים ושמחים וחכמים מגיעים מבית שיש שם שמחה ואין שם מריבה.

ביקשו ממני להקליט שיעור לאסיפת הורים, אברך את כל המתאספים ב'ברוכים הבאים בשם השם' לכל אלו שהתאספו לערב חינוך המיוחד הזה, לערב שכל מטרתו הוא שנוכל לעבוד יחד ההורים עם הנהלת המוסד, למען ילדינו ולטובתם, אני לא אתן עכשיו שיעור ארוך, כי יש לכם עוד ערב ארוך, המנהלת ושאר המחנכות עוד ינאמו אצלכם, אבל אני רוצה לדבר על כמה יסודות בחינוך.

תפילה ואמונה מביאים שלום בית

הורים יקרים וחשובים, התאספנו היום לערב חינוך רק למען טובת ילדינו, **אנחנו התאספנו כי אנחנו רוצים לעשות את הכי טוב למען ילדינו, אז אני אומר לכם שהדבר הכי טוב לילדינו זה 'בית חמים ושמח', כשהאבא והאמא לא רבים זה עם זה, כמובן שאפשר לזכות לדבר הזה רק על ידי תפילות מרובות מהקב"ה, אי אפשר לזכות להיות בשמחה אלא למי שמכניס אמונה בבית, צריך לחזור על דיבורי אמונה, משננים לעצמינו שהכל מהקב"ה, מאוד בריא שידליקו שירי אמונה, קלטות וסי די של שירי אמונה, בשעה שהאמא עושה את העבודות**

שלום בית - המפתח לילדים בריאים וחכמים

יסוד היסודות שיוכלו להצליח עם הילדים, שנזכה שיהיו לנו ילדים חכמים בריאים ומוצלחים, משהו שכל הבריאות והחכמה של הילדים תלוי בזה, וכל היראת השמים תלוי בזה כי רק אם יש נפש בריאה יכולים להגיע לידי יראת שמים, ויראת שמים היא המטרה שלנו, אבל לזה צריך בסיס של נפש בריאה, **כדי שהילדים יהיו בריאים וחכמים, צריך לדעת שזה יכול להיות רק אם ההורים שמחים יחד ולא רבים זה עם זה, אם היה אפשר להסתכל בתוך המוח של הילד, בתוך**

את הילדים, ואני רוצה להסביר לכם את ההבדל בין 'חינוך', לבין 'להשפיל', יש חובה לחנך את הילד, מה זה 'חינוך', אומרים לילד 'תעשה ברכה על האוכל', ואחרי כמה דקות אתה רואה שוב שהוא הולך לאכול משהו בלי ברכה, אתה צריך שוב לחנך אותו, 'חייבים לעשות ברכה, בתורה כתוב שצריך לברך לפני שאוכלים, מי שאוכל בלי ברכה הוא כאילו שגונב מהקב"ה', ואחרי כמה דקות רואים שוב שהוא לוקח חטיף בלי ברכה, אומרים לו שוב, 'ילד יקר צריך לעשות ברכה, יהודי חייב לעשות ברכה, תברך ואחרי זה תהנה מהחטיף', ואז הוא מתחיל למלמל כמה מילים, אומרים לו ומחנכים אותו, 'לא מברכים כך, אומרים יפה ברוך, אתה, השם, אלוקינו, מלך, העולם, שהכל, נהיה, בדברו', אומרים את הברכה יחד איתו, וזה מצוות חינוך.

לא להשפיל את הילדים

מה זה 'להשפיל', אם אמרת לו כבר יפה פעם אחת, או פעמיים, או אפילו חמש פעמים, זה לא משנה מה המספר, אבל אז אתה מתחיל לרדת עליו ולהשפיל אותו, אתה לא אומר לו שצריך לעשות ברכה, אתה אומר לו: 'אתה לא שומע? יש לך ראש סתום, אתה שוטה', למה אתה מכניס את המילים האלו, תגיד לו

הבית, ובשעה שהאבא מסתובב בבית, ובשעה שהילדים מבלגנים את הבית, הם שומעים ברקע שיש אלוקים, והוא עושה הכל, והוא מנהיג את העולם, והכל נעשה ממנו, הדיבורים האלו מרגיעים את האדם, הסוד של ילדים בריאים של ילדים שהתפתחו כמו שצריך, זה רק כי ההורים בשמחה והם לא רבים זה עם זה.

לעשות סעודות שבת שמחות

אנחנו מטעם המוסדות מנסים לעשות את הכי טוב מה שאפשר לילדים, אבל הילדים נמצאים במוסדות רק חצי יום, החצי היום השני הם נמצאים בבית, ואנחנו יכולים לעשות רק בשעות שהם נמצאים אצלנו, אבל ברוב השעות הם בבית, ואנחנו לא יכולים לעשות כלום לאותם השעות, ויש גם את הימים של יום שישי ושבת וראשון שאז הם במרביית הזמן בבית, ואם יש שמחה בבית, **אם יש סעודה שמחה בשבת, וההורים שמחים בסעודה, הילדים יגדלו ילדים בריאים**, אבל אם אין אויר בבית לנשום, הילדים מרגישים שההורים רבים זה עם זה, הם לא יכולים להתפתח.

חינוך - להגיד שוב ושוב בלי לצעוק ולהשפיל

לפעמים יש הורים שמשפילים

אתה לא תוכל להתחתן', אם הוא ישמע את זה שוב ושוב, הוא באמת יגדל כך, ח"ו אסור שהבית יהיה הפקר, צריך להגיד את זה שוב ושוב, אני כבר אמרתי לילדי אלפי פעמים שאסור לדבר באמצע התפילה, לפעמים אני עושה להם עם האצבע על הפה, נו נו נו, יש מקומות בתפילה שאסור להשים את האצבע על הפה, כמו באמצע שמו"ע, ולפעמים צריך לקנוס אותו ולקחת ממנו איזה חטיף, **אבל ח"ו להשפיל אותו ולהגיד לו איזה מילה שלילית על טבעו ונפשו, ילדים לא יכולים להתפתח אם יש מתח בבית ואם משפילים אותם.**

להיות בשמחה גם אם מרגישים לבד

הרבה פעמים מאוד קשה להורים להיות שמחים זה עם זה, לפעמים אחד ההורים מרגיש שהוא מנהל את כל המקהלה והתזמורת לבד, בדרך כלל יש בתזמורת, מישוהו שמנגן ומישוהו שמתופף ומישוהו על גיטרה וכדומה, ולפעמים יש מישוהו שיש לו רק אורגן והוא מנגן שם, את כל הקולות לבד, והוא גם שר, הרבה פעמים הבעל מרגיש שהוא גם האבא וגם האמא והיא לא עושה כלום, ולפעמים האמא מרגישה שהיא עושה הכל לבד והיא גם האבא וגם האמא, **אז מה הפתרון, האם הפתרון הוא להיות בכעס ובעצבות, וכי בגלל**

שוב יפה 'תעשה ברכה', אם אעשה חשבון כמה פעמים אמרתי לכל ילד שלי מאז שהוא כבר יודע לדבר עד החתונה שלו שצריך 'לקרוא קריאת שמע שעל המיטה', אגיע לחשבון של אלפי פעמים, אם אני לא אגיד להם יום אחד לקרוא קר"ש, יכול להיות שיש ילד שיקרא לבד, ואילו ילד אחר ישכח אם לא יזכירו לו שוב, והילד הזה שישכח הוא יכול יותר לזכור להכין קערה לנטילת ידיים, והראשון ישכח את זה, וכל יום צריך להגיד שוב ושוב לכל הילדים לקרוא קר"ש ולהכין נטילת ידיים, רואים שהילד לא עושה, אומרים לו שוב, ואומרים לו שוב, **ומה עושים אם הילדים רבים זה עם זה, אומרים להם יפה 'אסור לריב', 'אסור לריב', ואם הם שוב רבים, אומרים להם יפה 'אסור לריב', לפעמים צריך לקנוס את אחד הילדים, אבל בבית צריך לדעת שאסור לקחת את החוק בידיים, אומרים לילד שאסור לו להרביץ בחזרה, אם מישוהו עשה לו משהו שיבוא לספר להורים, ואם הוא הרביץ לבד בחזרה הוא יצטרך לקבל עונש.**

לא לחנוק את הילדים בבית

אבל כל מה שאומרים לו, אומרים לו שוב ואומרים לו שוב ושוב, אל תקחו מהם את האויר לנשום בבית, לא צועקים לילד 'אתה פרא אדם,

שלי הגיעה לאסיפת הורים אמא שלי שאלה אותה 'מה עושה הבת שלי', ענתה המורה 'היא הבת שלך? היא חלק מהריהוט בכיתה', אני שמעתי את הסיפור הזה עכשיו לראשונה והייתי בהלם, לא שמעתי בחיים שיש דבר כזה, שככה מדברים להורים, כבר עברו המון שנים מאז שהיא אמרה את זה, כי אחותי כבר מחתנת ילדים, אבל המשפט הזה עדיין פוגע עד היום, האם ככה מסתכלים על ילד, האם ככה מדברים להורים, ולכן הרבה פעמים כשמשוהו לא מוצא חן בעיני אצל אחד המלמדים או המורות של הילדים, **אני נזכר שאני שלחתי את הילד שלי כאן למוסדות, כדי שהמורים לא יסתכלו על הילד כחלק מהריהוט בכיתה.**

לא להבדיל בין ילד לילד

צריך מאוד להיזהר לא לעשות הבדלים בין הילדים בבית, לא להחליט שהילד הזה הוא 'נודניק', הילד הזה הוא מבולגן, תמיד נוזל לו מהאף, חס ושלום להדביק דברים על ילדים, כמובן שצריך דרך ארץ בבית, וצריך להגיד להם שוב ושוב, להיכנס למיטות, לקרוא קר"ש, אומרים את זה שוב ושוב, כל לילה אני צריך להשכיב את הילדים מחדש, כאילו שאף פעם לא אמרתי להם שצריך לקרוא קריאת שמע, ואסור לריב, וצריך להיות לבוש

זה להפקיר את הבריאות של הילדים, צריך לעשות כאילו ששמחים, והעיקר לעשות סעודות שבת שמחות.

לא להכאיב לילדים - זה כבר המון

מה זה 'סעודת שבת שמחה', אנשים מרגישים לפעמים לחץ שהם לא עושים מספיק לילדים, ולא יושבים מספיק לילדים, **צריך לדעת שעצם זה שיושבים בשולחן שבת עם הילדים ולא צועקים עליהם קללות ומילות גנאי, זה לעצמו מספיק, הרבה פעמים אני מדבר עם אשתי על זה שהילד נמצא כעת אצל מלמד שלא עושה כלום, הילד לא מתפתח שם, והמלמד לא משקיע בחומר הלימודי, ואז אנחנו צריכים להיזכר למה פתחנו את המוסדות ולמה אני שולח כאן את הילדים, רק לסיבה אחת, כדי לא לשלוח את הילד למישהו שיחתוך לו את נפשו, שיגזור לו את לבבו, עם קללות גנאי וצעקות, תמיד אפשר להשקיע יותר בילד ולתת לו יותר תפקידים בכיתה וכדומה, אבל העיקר הוא לא לחתוך לו את הנפש, לא להשפיל אותו.**

זוכרים המון שנים אם פגעו

אמי מורתי תחי' היתה השבוע בחתונה בישיבה, והיא ראתה שם אשה אחת, והיא נזכרה שאשה זו היתה מורה לאחת הבנות שלה, וכשאמא

את המספר שלה, כל מי שיש לו מה להגיד בנוגע לבית ספר, או בנוגע למורה, הדבר הכי נכון זה לדבר על זה עם המנהלת, הרבה פעמים משהו מציק וההורים מתקשרים לבד למורה, לא תמיד זה יוצא כל כך טוב, אמרתי את זה גם בתלמוד תורה, לפעמים הילד מגיע הביתה ובוכה ומתלונן על משהו, והאבא נסער והוא מיד מתקשר למלמד בסערה, הרבה פעמים השיחה לא מוביל לכיוון טוב וזה מאוד כואב, אם מדברים כבר ביום האחרון של השנה, אז צריך להתפייס עם המלמד ועם הקב"ה, אבל אם מדברים בתחילת השנה, הרי אתה בעצמך תסבול מזה, כי הילד שלך ממשיך ללמוד אצל המלמד הזה שאתה צעקת עליו, כמה סבלנות כבר יהיה למלמד לילד שלך אחרי שאתה פגעת בו, אותו דבר זה בנוגע המורות, אני ממשיך לחזק את המורות שלא יסתכלו על זה וימשיכו לאהוב את כל הילדים, אבל הם ממש צריכים לעבוד על המידות שלהם להמשיך הכל כרגיל, ולכן הכי טוב שמדברים על זה עם המנהלת, ובתלמוד תורה עם המנהל.

המנהלים הם הכתובת הנכונה להורים

עיקר העבודה של המנהל היום זה להיות מתווך בין ההורים למלמדים, הוא כמו טרנספורמטור בין הסערה

בצניעות, אבל חס וחלילה להשפיל חס ושלום להבדיל ביניהם.

המתנה של התבודדות

איך אפשר להשרות את השמחה בבית? בדיקו בשביל זה אנחנו נמצאים אצל רבינו, מה זה חסידות ברסלב? רבינו מזכיר לנו שוב ושוב, שיש הקב"ה בעולם, ומזכיר לנו שוב ושוב לפנות אל הקב"ה ולדבר איתו ולשוחח איתו, רבינו נתן לנו כזו מתנה, אנחנו פשוט יכולים לפנות להקב"ה ולהגיד לו: **רבש"ע אני רוצה להיות שמחה, רבש"ע למה אני מקשיבה ליצר הרע שרק אומר לי לצעוק ולהרביץ, רבש"ע למה אני לא מדברת עם בעלי, רבש"ע אני לא רוצה שהילדים שלי יפסידו מזה, רבש"ע אני רוצה למען הילדים שלי שיהיה שמחה בבית.** בואו נעשה את זה למען ילדינו, ואם זה קשה, יש לנו את העצה של רבינו לדבר על זה.

להתקשר להנהלה לכל בעיה

אנחנו כולנו חייבים להכיר טובה למנהלת החשובה, אין לנו בכלל השגה מה זה אומר לנהל את ה'בית ספר', אין לנו השגה כמה לב וכמה מוח מושקעים בעבודתה ובמסירותה למען הילדים, והיא ביקשה שנדבר על כמה נקודות, לכן נדבר על זה כרגע, היא ביקשה למסור לכל ההורים את הטלפון שלה, אז אני אומר לכם

וגם בארץ ישראל, הם מתייעצים איתי מה לעשות כשההורים אומרים כך וכך ויש להם טענה שנשמעת טענה צודקת, ומנסים לעשות הכי טוב למען הילדים ולמען ההורים.

לא להצדיק את הילד נגד המחנך

עוד משהו מאוד חשוב, כשהילד מגיע הביתה ומתלונן נגד המורה, **אף פעם לא נותנים לילד צדק מול המחנך והמחנכת, ולא אומרים לו אתה צודק והמורה לא צודקת**, תעשו את מה שאני עושה, גם הילדים שלכם מגיעים אלי ומתלוננים על ההורים שלהם, אני לא אומר להם שהאמא רשעית [קלפטע], אני לא אומר להם שהאמא לא צודקת, אני אומר להם שיש להם אמא טובה, ושלא יקחו את זה בצורה אישית, וד' יעזור ויהיה יותר טוב, ילדים מגיעים לבכות אלינו על דברים נוראיים, אנחנו בחיים לא נסית את הילדים ח'ו נגד ההורים, זה היפך החינוך, אני אומר להם שההורים שלהם אנשים טובים ויראי השם וצריך לכבד אותם ולציית להם, אותו דבר תעשו אתם, ואחרי זה כשהילד לא לידכם תתקשרו למנהלת שאתם חושבים שהמורה לא מתנהגת בסדר, **לילדה תגידו: אנחנו נראה מה אפשר לעשות, ואת תמשיכי להתנהג עם הרבה דרך ארץ.**

והחשמל החזק של ההורים, לבין הרוגע של המלמדים, האבא יכול להיות עצבני על המלמד או המורה, מי הוא בכלל, מי היא בכלל, היא לא יודעת מהחיים שלה, ואם אומרים את זה למורה, זה מאוד מכאיב, ואחרי זה היא צריכה לשבת עם הבת שלך, אולי תבוא אתה לשבת עם הבת שלך... אתה לא חייב לשתוק, אדרבה טוב שתדבר על זה, אבל לא עם המורה, תדבר עם המנהלת, ואם אתה חושב שלא עשו כלום עם התלונה שלך, אתה יכול להתקשר שוב, ותדבר יפה מאוד, ותגיד שאתה מרגיש שהבת שלך לא מרוצה בבית ספר, תבקשו אולי אתם יכולים לבוא שני ההורים לשבת עם ההנהלה לראות מה אפשר לעשות יותר טוב לילדים.

מקשיבים לכל דברי ההורים

אני מבקש ממכם טובה אישית ממני, תתקשרו למנהלת או למנהל, אל תדברו עם המלמדים או עם המורות, אם יש לכם משהו טוב להגיד, תתקשרו ישירות למלמדים ולמורות ותגידו, אבל אם זה תלונה אל תדברו איתם ישירות, תדברו עם המנהל או המנהלת, ושתדעו שכל פעם שההורים מתקשרים למנהל או המנהלת אני יודע מזה, הם כולם מעדכנים אותי ושואלים אותי, ולא רק כאן בקריה, אלא גם בויליאמסבורג

להקפיד על הזמנים

הקב"ה, תזרקו את הטלפון שהילדים יגדלו נקיים וטהורים, האמת היא שאמא לא צריכה אפילו לא טלפון פשוט שיש שם רק הודעות סמס, זה יכול להפריע לעבודת הבית, נשים שניסו את זה וניתקו את האופציה הזאת של הודעות, מספרות שהבית התהפך לטובה, נהיה להם מאוד נעים בבית, בהתחלה נראה שההודעות בו להקל על החיים כי כך הן יכולות לשלוח הודעה לבעל אם הוא כבר בדרך, אבל האמת היא שזה מקשה על החיים, ולא צריך בכלל סלולרי בבית, אפשר להשאיר את זה בכיס של המעיל, שיהיה מוכן כשיוצאים לקניות, בבית יש את הטלפון הביתי וזה מספיק.

נחזור למה שהתחלנו, סוד ההצלחה של ילדים בריאים וחכמים, מגיע משלום בית, משמחה בבית, ואם זה קשה, נצעק את זה להשי"ת, ד' יעזור לנו שנצליח עם ילדינו, למען ילדינו נקדיש כל יום על כמה דקות בהתבודדות, רבש"ע תעזור לנו שנצליח עם הילדים, רבש"ע תכניס לילדים שלנו חשק ללימוד התורה, רבש"ע תעזור לילדים שלי שיהיו טובים, שיאהבו את המצוות ואת העדינות, ד' יעזור שנזכה לכל הברכות והישועות, לילה טוב.

אני מבקש ממכם גם שתשלחו את הילדים בזמן לבית ספר, אל תזלזלו בזה, **אל תסחבו את הילדים בלילה לשמחות ואירועים, תשכיבו אותם בזמן**, הורים שאוהבים את הילד שלהם מרחמים עליהם ומשכיבים אותם לישון, גיס שלי חיתן לפני שבוע והשכבתי את הילדים הקטנים שלי כרגיל, הילדים הגדולים שבין כה הולכים לישון כל לילה ב-11, יכולים ללכת לשמחה וללכת באמצע, אבל את הילדים הקטנים אל תסחבו לאף מקום.

להתנזר מפגעי הטכנולוגיה

אסיים בעוד דבר אחד, אולי בכל זאת אוכל לפעול אצלכם, שיהיה לאימהות רק טלפונים פשוטים וכשרים, שאין בהם שום אפשרות לצפות בהם כלום, שאין שם גלריה של תמונות, שום דבר של טכנולוגיה ובינה מלאכותית, למען הילדים שלכם, שיגדלו בטהרה ובנקיות, אני לא רוצה לדבר עכשיו על זה שתהיו עסוקים כרגע למה לבעל יש כן טלפון לפרנסתו... אני רוצה כרגע לפעול לפחות אצל שותף אחד מהשותפים בניהול הבית, אצל העקרת הבית, אולי בכל זאת תסכימו לציית לי, למען

